

Witaj w Swarzędzu – mieście stolarzy, bo z tym rzemiosłem wszystkim się kojarzy. Lecz spytacie – kiedy stolarze zjawili się w mieście? Datę znad wejścia do Salonu w kratki przenieście.

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline a \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline b \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline c \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline d \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|} \hline \square & \square \\ \hline e & f \\ \hline \end{array}$$

Sumę zanotujcie, będzie używana do dalszych zadań dobrze spamiętana.

Gdy Zygmunt Grudziński miasto ustanowił, osadników z daleka do pracy przysposobił. Pierwszy cech wtedy również założono, przepisy cechowe w statucie ustalono.

Potem zrzeszeni w nim byli rzemieślnicy: stolarze, tkacze, piwowarzy i rzeźnicy. Dwieście lat później stolarze karierę zrobili, gdy fachowcy z Niemiec do Swarzędza trafili.

Nowinki techniczne do pracy wprowadzali, maszyny parowe do warsztatów sprowadzali. W niemieckich warsztatach i Polacy się uczyli, wspólnie cech stolarzy w mieście założyli.

Gdy Wielki Kryzys dotknął każdej branży, nie czekali stolarze, co jeszcze się zdarzy. By ratować rzemiosło targi zorganizowano, dziesiątki zamówień z całego świata zebrano.

Dwa lata później (1936) sukces powtórzono, pawilon, który widzisz, w tym celu postawiono. Ogromny sukces branża meblarska osiągnęła, po zaproszenie do Nowego Jorku nawet sięgnęła.

Pawilon przetrwał szczęśliwie okres II wojny, choć na świecie był to czas niespokojny. Prowadzono tu produkcję niemieckich szybowców, do celów wojennych, a nie dla sportowców.

Dziś stoją tutaj współczesne mebelki, do sypialni i salonu – wybór jest ich wielki. Bo w Salonie prezentują się swarzędzcy stolarze, gdzie tradycja i współczesność obok siebie idą w parze.

Pomarańczowy napis z trzech słów złożony po lewej stronie budynku został umieszczony. Zapisz w krótkiej pierwszym z trzech wyrazów, literkę do hasła znajdziesz tu od razu.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

O stolarskiej tradycji także tutaj przypomina krzesło ogromne – niejednemu zrzędną mina! To punkt orientacyjny dla mieszkańców i gości, nikt nie zabłądzi, kto choć raz u nas zagości.

Spójrz, gdzie pomnik od zieleni się odcina! Mężczyzna w ciepłym geście przygarnia tam syna. Podejdź do niego, przez pasy maszeruj, zielonym światłem właściwie się kieruj.

$$\text{To } \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

by o Świętym Józefie wszyscy pamiętali. Patron ten nad mieszkańcami pieczę trzyma, by na rzemieślników nie przyszła nigdy zła godzina.

Z tablicy z modlitwą zlicz oddzielnie O i E litery, wyniki przemnoż przez siebie, wyjdzie Ci

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

Potem znajdź dwie autorki pomnika tego, zapisz tę, która używa nazwiska podwójnego.

$$\text{A. } \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

Idź teraz ulicą za wzrokiem świętego, stań przy domu z działania wylczonego. Tablica Ci zdradzi, kto mieszkał tu przed laty, zaczynał skromnie, z czasem był bogaty.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

Choć nie był rodowitym swarzędzaninem, przybył tu spod Wrześni i założył rodzinę. Ożenił się z córką mistrza, szefa swojego i szybko przystał do rzemiosła stolarskiego.

W 1914 r. wojna wciągnęła go w tryby swoje, z wojskiem pruskim wyruszył na krwawe boje. Nie chciał tkwić w okopach i czekać na zagładę, jako człowiek przedsiębiorczy dał sobie radę.

W stopę sobie strzelił, chodził krokiem powolnym, inwalidą się uczynił, do służby niezdolnym. Wrócił więc do domu, zadbał o rozwój biznesu, konkurencję szybko nauczył moresu.

W swoim zakładzie asortyment zredukował, tylko stoły i krzesła odtąd produkował. Do tego zautomatyzował cykl produkcyjny, pierwszy w kraju w stolarstwie był tak innowacyjny.

Skutki tej decyzji dostarczyły mu radości, zamówienia się sypały jak z rogu obfitości. Niemcy, Holendrzy, Turcy i Duńczycy jego meble kupowali – klientów nikt nie zliczy.

Choć w biznesie mu się wiodło, los był okrutny, trzem jego synom zgotował koniec smutny. Po ich śmierci zięcia wybrał na sukcesora, lecz sukcesja przepadła, gdy komuny przyszła pora.

Fabrykę Tabaki po wojnie znacjonalizowano, na Swarzędzkie Fabryki Mebli przemianowano.

Kilka kroków dalej, gdzieś na parkanie, są tabliczki Szlaku Meblowego, zerknij sobie na nie. Tu obok wejście główne do fabryki się mieściło, kilkaset osób dziennie tędy przechodziło.

Największe w kraju zakłady meblowe robiły krzesła, fotele i meble skrzyniowe.

Urzędy, ambasady, prominentów mieszkania, nawet $\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$ w Warszawie nasze meble ustawiał.

W stronę rynku podążaj drugą stroną ulicy, może widok domków w słońcu Cię zachwyci. Na rogu rynku skreć w prawo i idź do kamienicy, której baniasta wieżyczka wyrasta nad poziom ulicy.

Mijając zostaw ją z lewego ramienia, do kwadratowej wieży kierunek się nie zmienia. Cóż się tam mieści? Skąd te okna duże? Zdradzi ruda tablica umieszczona na murze.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

Niegdyś remiza strażacka, stąd wieża wysoka, gdzie były wrota garażu, dzisiaj duże są okna.

To nasze muzeum, tu poznasz historię, o swarzędzkich stolarzach też tu dziś wspomnę. Jak wyglądał warsztat? Jakie miał narzędzia? Zobaczyć to możesz nie tylko na zdjęciach!

Gdy muzeum zamknięte, wróc o innej porze, godzinę dogodną Internet znaleźć Ci pomoże.

Ruszał dalej. Dłuższa nazwa ulicy kierunek nada, na pierwszym rogu w lewo skreć Ci wypada. Cóż tam widać w prześwicie ponad dachami?

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

z tarczą zegara i dwiema wskazówkami!

Podejdź do ratusza, pod wejście, od frontu, pamiętaj však o pasach i nie zrób afrontu!

Poszukaj tabliczki z naszego szlaku symbolem. Jak ratusz tu nazwano? Odkryj to z mozołem.

$$\text{Niemy } \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \hline \end{array}$$

Czego był świadkiem, co się tutaj działo? wszystko na tabliczce spisane zostało.

Rozejrzyj się, a stęp ze stolicami dostrzeżesz. Podejdź do niego, może się gdzieś wybierzesz? Pamiętajś sumę z pierwszego działania? Teraz kolejna zagadka się wyłania!

Spośród odległości do miast z kierunkowskazu, wybierz tę, która sumę taką samą da od razu.

Jakie zatem miasto nada Ci kierunek?

Tak, to – udanej wyprawy warunek!
6

Według tej wskazówki się udaj, a na rogu rynku, na pasach idź prosto bez odpoczynku.

Plac kolejny widzisz, koniec wyprawy już bliski, jeśli jesteś tu latem, zobaczysz wodotryski!
A na środku placu piramida szklana, dla ochrony ruiny postawiona została.

Tyle pozostało po ewangelickiej świątyni, bo katolicy w tym mieście nie byli jedyni. Gdy ściągnęli tutaj niemieccy rzemieślnicy, byli to protestanci – z wyznania ewangelicy.

Był czas gdy walczone z innymi wyznaniem: braćmi czeskimi i ewangelikami. W Poznaniu ci ostatni nie mieli świątyni, swarzędzanie swoim zbożem dzielili się z nimi.

Dwie złączone kamieniczki świątynię stanowiły, nim w XIX w. na budowę zboru fundusze pozwoliły. Przetrwiał zbór lata wojennej zawieruchy, po wojnie go rozebrano – zostały ruiny okrucy.

Teraz pora o cechu powiedzieć słów parę, historia to niezwykła, nie wiem, czy dasz wiarę! Droga do cechu nie stała otworem każdemu, rodzice oddawali syna mistrzowi poleconemu.

Chłopiec pilnie się uczył, za naukę rodzice płacili, mistrzowie dla uczniów rzadko byli mili. Gdy został czeladnikiem, w podróż wyruszał po kraju, by zdobyć doświadczenie – tak było w zwyczaju.

By zdać egzamin – *majstersztyk* wykonywano, – pracę mistrzowską – po niemiecku tak zwano. W Poznaniu język ten był dobrze znany, przez zaborcę w szkole i urzędzie używany.

Wiele terminów stąd przeniknęło do gwary, niejednym jest dziś w warsztacie stosowany. *Blycki, calówka, gajga, fuszerka, kuśnier, sypialka, śrupek, rajberka.* To tylko niektóre stolarskie słówka, gdy poznasz wszystkie – rozboli Cię główka!

Dziś oprócz fontanny co wesoło tryska, meble miejskie tu stoją, obejrzyj je z bliska.

Zatrzymaj się przy stole, co stoi razem z ławą, narzędzia sprytnie w obu z nich schowano. Z rozsypanki wybierz te, co zdobiją mebelki, i do właściwych krutek przenieś literki.

KNECHT HEBEL WINKIEL KORBA SZPILOREK

Gdy nie znasz tych terminów w stolarskiej gwarze, kod QR lub link w słowniku Ci je wskaże.

www.swarzedz.pl/gwara_stolarzy.pdf

Marek Stanisławski, „Obudzić zapomniane słowa czyli gwara swarzędzkich stolarzy”

12   13

Ostatnie zadanie i skarbu zdobycie, wykonasz je szybko i znakomicie!

Poszukaj na placu adresu: ul. Piaski numer

- =
c   a

tam na słupku za bramą odkryją się szyfru litery

a   b   c

Usiądź teraz spokojnie, odkryj co jest w haśle, za chwilę wszystko z zagadek będzie jasne. Poznasz w ten sposób drogi Kolego, terminy znane z warsztatu stolarskiego.

Hasło:

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   11   12

13   14   15   16   17   18   19   20   21

Miejsce na skarb

Na zdobywców Wielkopolskich Questów czeka Odznaka Krajoznawcza PTTK „Wielkopolskie Questy – Odznaka Odkrywców Tajemnic”.

Szczegóły na www.regionwielkopolska.pl

Tematyka

Swarzędz słynie z produkcji mebli. Aby przybliżyć turystom oraz mieszkańcom tematykę stolarską wytyczono w mieście Swarzędzki Szlak Meblowy. Quest pełni funkcję przewodnika dla turystów indywidualnych po tym szlaku.

Gdzie to jest?

Swarzędz to miasto w powiecie poznańskim, położone ok. 10 km na wschód od Poznania, przy DK nr 92.

Początek questu:

Przy Dużym Krześle przed Salonem Meblowym Stolarzy Swarzędzkich przy ulicy Wrzesińskiej 41.

Na czym to polega?

W czasie wędrówki rozwiązujemy zagadki, które doprowadzą nas do ostatniego punktu, w którym czeka „skarb”.

Do rozwiązania questu niezbędny jest smartfon z dostępem do Internetu.

Czas przejścia: ok. 45 minut

Autor: Aleksandra Warczyńska

Autor mapy: Julia Borkowska-Kulczak

Opiekun wyprawy: Hanna Jałocha, tel. 61 279 85 94, e-mail: administracja@muzeum-swarzedz.pl

Opieka merytoryczna i projekt serii:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

Więcej o Swarzędzkim Szlaku Meblowym znajdziesz na: www.szlakmeblowy.swarzedz.pl

Więcej questów znajdziesz na:

www.regionwielkopolska.pl, www.questy.org.pl
www.questing.pl

Nowa zabawa z questami w powiecie poznańskim

Na tropie skarbow!

www.powiat.poznan.pl/na-tropie-skarbow

Partnerzy:

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
I CENTRUM ANIMACJI KULTURY
W POZNANIU

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

PRODUCENCI MEBLI
SWARZĘDZKICH

SWARZĘDZKIE
CENTRUM
HISTORII
I SZTUKI

Swarzędz
Dobrze trafieś

Swarzędz 2021

Wielkopolskie Questy®

O swarzędzkich meblach

